

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2020¹

Versie: uitgebreid verzoek²

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie;
- het college geeft een toelichting op deze verklaring;
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2020>

Wat wordt verwacht van het college en de gemeenteraad?

In de aanvraag geeft het college inzicht in de maatregelen die het heeft getroffen om het tekort te reduceren. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven in de maatregelen die het college heeft getroffen om het tekort te reduceren. Immers, de vangnetuitkering is gebaseerd op solidariteit tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar.

Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. Het gaat hierbij om de informatiepositie van de gemeenteraad. De gemeenteraad moet in staat worden gesteld om te kunnen beoordelen of er een duidelijke inhoudelijke analyse is gegeven, die betrekking heeft op de gemeente, waaruit blijkt welke maatregelen moeten worden getroffen en wat hiervan het effect is op de reductie van het tekort.

¹ Versie aanvraagformulier d.d. 1 december 2020

² Toelichting voor ambtelijke ondersteuning onderaan dit formulier.

Wat mag de gemeenteraad van het college verwachten?

Per onderdeel (A, B en C) is aangegeven wat de gemeenteraad van het college mag verwachten.

- Onderdeel A: Het college geeft de gemeenteraad via analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd). Deze analyse kan zowel kwantitatieve als kwalitatieve elementen bevatten.
- Onderdeel B: Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een kwantitatieve en kwalitatieve toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Onderdeel C: Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de planning en control-cyclus ten aanzien van het vangnet.

Bovenstaande informatie staat ook [op de website van de VNG](#)³.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college dient het aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2021 hebben ontvangen. Ze beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen. Gemeenten die interesse hebben in de maatregelen van andere gemeenten, kunnen terecht op de website van de Toetsingscommissie. Hier zijn alle aanvragen gepubliceerd en gerubriceerd naar type maatregel, omvang van de gemeente en omvang van het tekort.

Aan het eind van het aanvraagformulier is een uitgebreide toelichting per vraag opgenomen voor de ambtelijke ondersteuning van het college. Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2020>

³ <https://vng.nl/onderwerpenindex/werk-en-inkomen/participatiewet/nieuws/vangnetuitkering-participatiewet-2020-rol-raadsleden>

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder toont het college de analyse, waaruit volgt wat de oorzaken van het tekort van de gemeente (A1) zijn. Vervolgens wordt de analyse opgenomen van het effect van getroffen maatregelen in voorgaande jaren (A2). Tot slot wordt kort beschreven welke bronnen zijn gebruikt bij de analyse (A3).

A1. Analyse van de oorzaken van het tekort van de gemeente

Op basis van de Tool berekening Vangnetuitkering 2020 verwachten wij een tekort van € 1.162.331 op ons BUIG-budget. Op grond van de Tool berekening vangnetuitkering verwachten wij € 137.144 te ontvangen. Het tekort zal dan nog ongeveer € 1.025.187 bedragen. Deze cijfers zijn onder voorbehoud van de accountantscontrole.

Beeld van de financiële resultaten over 2020:

Jaren referteperiode	2018	2019	2020
1. Opgave lasten en baten Pw op basis van:	SSA-bijlage 2018	SSA-bijlage 2019	Versie B BvWU 2020
Besteding (jaar T) algemene bijstand	€ 11.051.934	€ 10.960.193	€ 11.263.277
Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	€ 278.101	€ 112.088	€ 219.215
Besteding (jaar T) IOAW	€ 970.748	€ 982.251	€ 954.561
Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	€ 11.252	€ 8.108	€ 611
Besteding (jaar T) IOAZ	€ 36.920	€ 43.967	€ 48.709
Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	€ -	€ -	€ -
Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen	€ 18.704	€ -	€ 57.162

Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen	€ -	€ -	€ 3.612
Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	€ -	€ -	
Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	€ 318.803	€ 719.448	€ 910.289
Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	€ -	€ -	€ 7.666
2. Berekening relevant tekort vangnetuitkering op basis van:	Stra-bijlage 2018	Stra-bijlage 2019	Vanie B - BvdU 2020
A) Lasten artikel 69 Pw	€ 12.397.109	€ 12.705.859	€ 13.233.998
B) Baten in kader budget artikel 69 Pw	€ 289.353	€ 120.196	€ 231.104
C) Netto lasten artikel 69 Pw (A-B)	€ 12.107.756	€ 12.585.663	€ 13.002.894
D) Totaal fouten en onzekerheden (Verslag van bevindingen van de accountant) Participatiewet (indien geen sprake is van fouten en onzekerheden, is een 0 ingevuld)	€ -	€ -	
E) Relevante bestedingen voor vangnet (C-D)	€ 12.107.756	€ 12.585.663	€ 13.002.894
F) Budget Pw 2018, 2019 en 2020 (incl.toepassing artikel 7 Besluit Pw)	€ 12.460.407	€ 11.126.290	€ 11.840.563
G) Relevant resultaat <u>in bedrag</u> voor vangnet: (F-E)	€ 352.651	€ 1.459.373	€ 1.162.331
G1) Relevant resultaat <u>in %</u> (G/F)	2,83%	-13,12%	-9,82%

De oorzaken van het tekort van 2020 worden hierna per onderwerp toegelicht.

1. Ontwikkeling bijstandsbestand, autonome groei doelgroepen met een beperking of zorgbehoefte.

Het bijstandsbestand van Kampen laat een autonome groei zien in het aantal inwoners met een beperking of zorgbehoefte.

Wij hebben het volume van ons uitkeringenbestand in 2020 nader geanalyseerd aan de hand van verschillende tools zoals via onze dashboards en via de tool Frontin Buig van Lias. In de uitvoering van de

Participatiewet zien wij een autonome toename van de 'nieuwe' doelgroepen met een beperking of zorgbehoefte. Deze doelgroepen zouden voor 2015 vanuit de Wajong of WSW ondersteund worden. De ondersteuningsvraag voor deze doelgroepen is vaak complex en de benodigde ondersteuning is intensiever, langduriger en duurder dan bij 'reguliere' bijstandsgerechtigden. Inwoners met een eenvoudige ondersteuningsvraag stromen weinig in en het aantal complexe klantendossiers stijgt. Uit de tool Lias Frontin Buig blijkt dat de gemeente Kampen in een aantal opzichten een afwijkend klantenbestand heeft ten opzichte van het klantenbestand waar het objectieve berekeningsmodel vanuit gaat en ten opzichte van vergelijkbare gemeenten zoals Kampen.

Kampen heeft procentueel gezien iets meer alleenstaanden met een bijstandsuitkering en iets minder gezinnen in de bijstand. Tevens is opvallend dat het bijstandsbestand in Kampen meer huishoudens tot 30 jaar kent dan volgens het objectieve model is voorspeld. Dit hebben wij in 2019 ook reeds vastgesteld aan de hand van onze bestandsanalyse die wij intern uitvoerden. Ook bestaat het klantenbestand van Kampen uit grofweg 2 keer zoveel Pro-Vso jongeren dan voorspeld wordt op basis van de berekeningen van Frontin BUIG. Van het totaal aantal bijstandsgerechtigden ontvangt 66% langer dan 2 jaar een bijstandsuitkering. 44% van het totaal aantal bijstandsgerechtigden ontvangt al langer dan 4 jaar een bijstandsuitkering. Kampen kent een grote groep klanten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

	Voorspeld aantal huishoudens	Daadwerkelijk aantal huishoudens in Kampen	Verschil	Afwijking ten aanzien van de norm op grond van Frontin BUIG
Aantal huishoudens met lid Pro-Vso jongere	55	108	53	+ 96,6%
Aantal huishoudens met lid dat medicijnen vanwege psychose / bipolaire stoornis gebruikt.	63	75	12	+ 19,3%

Gegevens afkomstig uit Frontin Buig Lias, gegevens van 1-1-2020

Leeftijdsopbouw klantenbestand Kampen:

	Voorspeld aantal huishoudens	Daadwerkelijk aantal huishoudens in Kampen	Verschil	Afwijking ten aanzien van de norm op grond van Frontin BUIG
Huishoudens met lid tussen 18-30 jaar oud	199	240	41	+ 20,80%
Huishoudens met lid tussen 30-50 jaar oud	347	323	-24	- 6,80%
Huishoudens met lid tussen 50 en AOW leeftijd	349	373	24	+ 6,80%

Gegevens afkomstig uit Frontin Buig Lias, gegevens van 1-1-2020

Het klantenbestand van de bijstand in Kampen bevat relatief veel kwetsbare jongeren. Deze jongeren zijn laag opgeleid, hebben hun (vervolg)opleiding niet afgemaakt en hebben geen startkwalificatie of beroepskwalificatie. Daarnaast omvat deze groep veel kwetsbare jongeren die niet volledig arbeidsongeschikt zijn en voorheen onder de Wajong zouden vallen zoals de Pro-Vso jongeren. In de laatste jaren zijn er beleidskeuzes gemaakt om prioriteit te geven aan het ondersteunen van deze doelgroep. We doen dit om te voorkomen dat jongeren op jonge leeftijd in een structurele uitkeringssituatie terechtkomen. De voornaamste instrumenten die wij als gemeente inzetten om deze doelgroep aan het werk te helpen zijn loonkostensubsidie, jobcoaching, beschutte werkplekken en werkaanpassingen.

Doordat het klantenbestand van Kampen toeneemt tegen de trend van de controlegroepen in, nemen de kosten voor Kampen op het macro-budget toe. Vanwege het aantal bijstandsuitkeringen is de inzet van re-integratie-trajecten in Kampen onder andere hierdoor iets hoger dan gemiddeld.

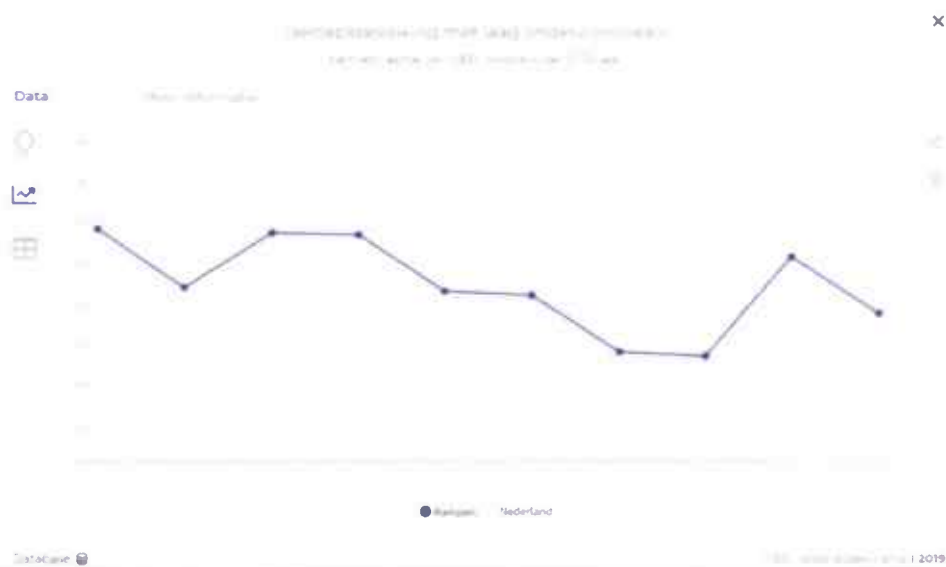
2. Het bijstandsvolume steeg in 2020 vanwege ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Sinds begin 2020 is het aantal bijstandsuitkeringen in de gemeente Kampen gestegen. Dit komt deels door de autonome groei van het aantal mensen met een beperking of zorgbehoefte (zie hierboven). Daarnaast is het klantenbestand van Kampen gegroeid door de coronacrisis en de veranderde arbeidsmarkt.

In 2020 zijn we het jaar gestart met 833 bijstandsuitkeringen en zijn we het jaar geëindigd met 893 uitkeringen. In maart 2020 brak de coronacrisis uit. Door de intelligente lockdown in het voorjaar en de lockdown aan het einde van 2020 ontstond er een onzekere arbeidsmarktsituatie, verloren veel mensen hun baan, trokken werkgevers vacatures in, en slaagden vele zelfstandigen er niet in om een inkomen boven het bestaansminimum te verdienen. Het fysieke klantcontact werd vrijwel onmogelijk waardoor de uitstroom uit de bijstand grotendeels stil kwam te liggen.

De coronacrisis heeft, ondanks de steunmaatregelen van de overheid, geleid tot een groot verlies van werkgelegenheid. Het aantal banen viel medio 2020 landelijk volgens het CBS terug naar het niveau van twee jaar eerder. Het grootste banenverlies en daarmee de grootste krimp deed zich voor in de handel, horeca, vervoer en de zakelijke dienstverlening (inclusief de uitzendsector). In de regio Zwolle, waar Kampen deel van uit maakt, heeft 31% van alle werknemers in mei 2020 een flexibel contract. Werknemers met flexibele contracten werkten in 2020 vaker in de grootste krimp-sectoren. Deze werknemers hadden een groter risico op werkloosheid en een zwakkere arbeidsmarktpositie. Dit betreft vaak lager en middelbaar opgeleiden, jongeren en mensen met een migratieachtergrond. Kampen heeft relatief veel lager en middelbaar opgeleide inwoners waardoor de coronacrisis een behoorlijk effect heeft gehad op het aantal bijstandsuitkeringen. Relatief veel mensen raakten werkloos en stroomden daarna in de bijstand.

Alhoewel bovenstaande grafiek gegevens tot 2019 laat zien, is te zien dat de beroepsbevolking in Kampen in de 10 jaren voor 2020 een lager onderwijsniveau had in vergelijking met de beroepsbevolking in Nederland. Verwacht wordt dat dit ook het geval was in 2020.

3. Minder re-integratie in 2020 vanwege bezuinigingen en corona.

De negatieve effecten van het oplopende bijstandsbestand door o.a. de coronacrisis zijn deels te vermijden door werkgevers adequaat te ontzorgen en effectief re-integratievoorzieningen in te zetten, zoals her- of omscholing, werkfit-trajecten, jobcoaching en loonkostensubsidies. De mogelijkheden om deze instrumenten daadwerkelijk in te zetten waren in 2020 beperkt. Vanwege de bezuinigingen kon het re-integratiebudget in 2020 niet verhoogd worden terwijl de groep mensen met een langere afstand tot de arbeidsmarkt in ons klantenbestand toeneemt en deze doelgroep over het algemeen duurdere re-integratietrajecten nodig hebben. Hierdoor gingen we vanaf de start van 2020 spaarzaam met het re-integratiebudget om. We legden in 2020 vooral focus op de begeleiding van bijstandsgerechtigden met arbeidspotentie die recent zijn ingestroomd in de bijstand. Daarbinnen was specifieke aandacht voor (PRO/VSO) jongeren tot 27 jaar, klanten die al parttime aan het werk waren en jongere statushouders.

Om onze slagkracht hierin te vergroten maakten we goed gebruik van het regionale Taskforce Werk, de expertise en inzet van ons werkvoorzieningschap en het Werkgeversservicepunt. Later in 2020 werd re-integratie door de coronacrisis extra bemoeilijkt. Door corona mochten, durfden of konden veel cliënten niet naar hun werkgever, re-integratieactiviteit of opleiding. Ook medewerkers van de gemeente moesten verplicht thuiswerken waardoor fysiek contact met cliënten niet of nauwelijks mogelijk was. Voor de doelgroep die wij bedienen in ons klantenbestand is fysieke aanwezigheid cruciaal. Doordat re-integratie minder kon worden ingezet in 2020, werd de afname van het aantal bijstandsuitkeringen geremd.

4. Verhuizingen naar Kampen vanwege huisvestingsproblemen

In Kampen zijn in 2019 en begin 2020 mensen ingestroomd in de bijstand vanwege een grotere beschikbaarheid van (vaak goedkope) woningen dan in buurgemeente Zwolle. Een speciale rol speelden zogenoemde 'zorgelijke zorgaanbieders' in Kampen die jongeren opzochten in nabijgelegen gemeenten en hen een woning in combinatie met zorg aanboden in de gemeente Kampen waardoor jongeren direct in een uitkeringssituatie terecht kwamen en vaak niet de juiste hulp kregen. Vaak was hier sprake van een combinatie met een zorgvraag of een andere uitkering (bijvoorbeeld WLZ).

A2. Analyse van het effect van getroffen maatregelen in voorgaande jaren

In eerdere jaren is, om het tekort te verminderen, ingezet op:

- Het bevorderen van de uitstroom:
 - Er is een bestandsanalyse gemaakt van het bijstandsbestand;
 - De uitvoeringskracht is versterkt door externe medewerkers te vervangen door vast in dienst zijnde interne medewerkers;
 - Werkgeverscontacten zijn geoptimaliseerd;
 - Er is ingezet op toename van parttime inkomsten bij bijstandsgerechtigden;
 - Er is een spendanalyse uitgevoerd waardoor we precies weten waaraan we kosten uitgeven.
- Het beperken van de instroom:
 - Strenge toetsing aan de poort;
 - Verhuizingen naar Kampen vanwege zorgtoerisme tegengaan;
 - Het hanteren van een sluitende aanpak Pro-Vso jongeren en deelname aan de Human Capital agenda;
- Het uitvoeren van het Actieprogramma dat in 2019 is vastgesteld onder regie van extern adviesbureau BMC. Speerpunten waren:
 - Het opstarten van integrale handhaving; het opstellen van nieuwe beleid en de implementatie hiervan.
 - Het intensiveren van de samenwerking met het werkvoorzieningschap;
 - Betere monitoring en control binnen de organisatie.

Deze maatregelen lijken effect te hebben gehad op de totale bestandsontwikkeling van Kampen. Het aantal bijstandsuitkeringen daalde half maart 2020 tot 825 uitkeringen, het laagste aantal sinds medio 2016, in lijn met de landelijke trend. De verschillende maatregelen zijn onderdeel geworden van het reguliere beleid. Echter na maart 2020 is het uitkeringsbestand opnieuw gegroeid door onder andere de coronacrisis en de veranderende arbeidsmarkt (zie hierboven bij A1).

Het tekort van de Gemeente Kampen in 2020 is lager dan het tekort van de gemeente in 2019. In 2019 bedroeg het tekort 13,12% op het BUIG budget. In 2020 bedroeg het tekort 9,82%. De verlaging van het tekort is met name het gevolg van de getroffen maatregelen in 2019 om het tekort te reduceren.

A3. Gehanteerde bronnen die bij de analyse (A1) zijn gebruikt.

Bronnen die zijn gebruikt bij de analyse (A1) zijn:

- Frontin Buig van LIAS
- UWV regio in beeld, oktober 2020
- Rapportage visitatiecommissie april 2021
- CBS
- Gegevens uit onze (nieuwe) dashboards

B. Getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren.

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne (B1) en externe maatregelen (B2) zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie. Bij B2 wordt aan de hand van drie vragen beschreven hoe de consultatie van de externe partij of externe bron heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen.

B1. Beschrijving getroffen interne maatregelen

We hebben in 2020 een set aan maatregelen genomen om het ontstane tekort in 2020 verder te reduceren. Hierna volgen de maatregelen die de gemeente Kampen heeft genomen.

1. Verdere bevordering uitstroom

- o *Versterking samenwerking met het werkvoorzieningsschap 'Impact'.*
De uitstroom uit de bijstand is verder bevorderd door de samenwerking met het werkvoorzieningsschap 'Impact' te versterken in 2020. Dit is een maatregel die voortvloeit uit het Actieprogramma dat in 2020 is vastgesteld. Er is in april 2020 een kwartiermaker aangetrokken die de samenwerking met Impact heeft vormgegeven in een nieuw op te richten mobiliteitscentrum, genaamd het Werkcafé. Hierbij is er geschoven met de formatie. In het Werkcafé werken de werkconsulenten van de gemeente samen met de loopbaanbegeleiders en jobcoaches van Impact. Er is ruimte voor ketenpartners om aan te sluiten. Consulenten zijn in vaste dienst aangenomen en werken nu intensiever samen met elkaar en met het werkvoorzieningsschap. Tegelijkertijd met de versterking van de samenwerking met het werkvoorzieningsschap is het team Werk versterkt op onderdelen. Er zijn interne werknemers meer ingezet op de taken die rond re-integratie uitgevoerd moesten worden. Samen met de

andere consultants hielden en houden zij zich bezig met het bevorderen van de participatie van ons klantenbestand. Dit doen zij door onze cliënten ofwel te ondersteunen bij het maatschappelijk fit ofwel werkfit worden. Zij helpen tevens met het vinden van betaalde (parttime) arbeid voor mensen die op trede 5 en 6 van de participatieladder staan.

- *Versterking begeleiding statushouders*

In 2020 hebben we vastgesteld dat we statushouders extra ondersteuning willen bieden. Hierbij hebben we ook gekeken naar de formatie die werkt met de doelgroep statushouders. Op het gebied van formatie zijn we in 2020 besloten een extra consultant in te zetten op het begeleiden van statushouders. Dit heeft ertoe geleid dat zich op dit moment 3 consultants bezig houden met de arbeidsbegeleiding van statushouders (dat was voorheen één consultant).

- *Maatregelen die zijn ingevoerd in 2019*

De maatregelen die wij hebben genomen in 2019 om de uitstroom te bevorderen zijn onderdeel geworden van het reguliere beleid. Zie tevens hierboven bij A2.

2. Verdere beperking instroom

- *Begeleiding Pro/Vso jongeren (sluitende aanpak)*

Uit de analyse van ons klantenbestand via de Frontin Buig applicatie bleek dat in de gemeente Kampen veel meer Pro/Vso jongeren met een bijstandsuitkering wonen. Het gaat daarbij om ruim 85% meer Pro/Vso jongeren dan in andere gemeenten van dezelfde grootte. Ook in 2020 hebben we daarom geïnvesteerd in consultants die zich richten op de doelgroep Pro/Vso. In 2020 zijn we tot de conclusie gekomen dat we meer mensen nodig hadden voor de ondersteuning van Pro/Vso jongeren. Toen zijn de stappen gezet zodat op dit moment niet meer 2 maar 3 werkconsultanten zijn ingezet om te werken met de doelgroep Pro/Vso jongeren. Hierbij hebben we de medewerkers van leerplicht, RMC en Pro/VSO inhoudelijk meer aan elkaar verbonden.

- *Maatregelen die zijn ingevoerd in 2019*

De maatregelen die wij hebben genomen in 2019 om de instroom te beperken zijn onderdeel geworden van het reguliere beleid. Zie tevens hierboven bij A2. Zo blijft bijvoorbeeld de toegang bij de poort onverminderd streng.

3. Monitoring en control in de organisatie

Meer monitoring en control in de organisatie is een maatregel die in het Actieprogramma is opgenomen. Deze maatregel is in 2020 geïmplementeerd en draagt bij aan de reductie van het tekort:

- *Verkrijgen sturingsinformatie middels dashboard Werk en Inkomen*

In 2020 is het 'Dashboard Werk en Inkomen' via Power BI gebouwd. Sinds de oplevering is de data rondom werk en inkomen gestructureerd en wordt deze getoond op een dashboard. Dit

zorgt voor sturingsinformatie. Zo hebben we bijvoorbeeld sinds 2020 duidelijk in beeld hoeveel mensen zich op een bepaalde trede van de participatieladder bevinden, in welke wijken hoeveel inwoners bijstand ontvangen en welke en hoeveel re-integratiemiddelen worden ingezet.

o *Start business controller*

In april 2020 is binnen de gemeente Kampen een business controller sociaal domein in vaste dienst aangesteld die meedenkt met de beleidsontwikkelaars, die tevens budgetbeheerders zijn, met als doel meer inzicht en grip op de budgetten en de uitgaven van de Participatiewet te krijgen. Hierdoor kunnen betere prognoses worden gemaakt voor de budgetten in het kader van de Participatiewet, waaronder het BUIG-budget. De business controller onderhoudt tevens korte lijnen met de financiële adviseurs binnen de gemeente Kampen. Er werden in 2020 kwartaalrapportages aan college en raad gestuurd.

o *Optimaliseren werkprocessen*

Intern is er bekeken hoe de werkprocessen geoptimaliseerd en verbeterd zouden kunnen worden zodat deze beter aansluiten bij de praktijk en inwoners beter geholpen kunnen worden. Hierbij hebben wij externe hulp gehad. Zie hieronder bij B2. Tevens zetten wij in op collegiale toetsing bij het nemen van besluiten zodat inwoners de juiste ondersteuning ontvangen.

4. Beperken zorgtoerisme naar Kampen

In 2019 hebben wij een taskforce 'Zorgelijke Zorgaanbieders' opgezet om zicht te krijgen op de problematiek aangaande de combinatie van wonen en zorg. De taskforce kreeg de opdracht om kritisch te bekijken waar zorgzoekers vandaan kwamen en 'zorgtoerisme' zoveel mogelijk te voorkomen. De taskforce is in 2020 geëvolueerd tot de 'taskforce Zorg'. Deze taskforce voert structureel overleg met ketenpartners. In 2020 is het Bestemmingsplan Zorg en wonen vastgesteld waardoor woningsplitsing, woningomzetting en kamerbewoning in een aantal gevallen vergunning plichtig werd. Hierdoor is de mogelijkheid tot zorgtoerisme afgenomen.

5. Intensivering integraal handhaven

Een maatregel vanuit het Actieprogramma dat de gemeente Kampen heeft vastgesteld bestond uit het intensiveren van integraal handhaven binnen het sociaal domein.

In 2020 is er gewerkt aan het opstellen van integraal handhavingsbeleid binnen het sociaal domein en in november 2020 heeft de gemeenteraad het Beleidsplan integraal handhaven sociaal domein vastgesteld met het daarbij behorende Uitvoeringsplan integraal handhaven sociaal domein. Hiermee is een nieuwe visie neergelegd om te gaan handhaven volgens de cirkel van naleving in het sociaal domein om oneigenlijk gebruik en fraude tegen te gaan waardoor zorggeld daar komt waar dat nodig is. De cirkel van naleving bestaat uit 4 visie-elementen:

- Voorlichting en het maken van duidelijke afspraken;
- Het optimaliseren van de dienstverlening;

- Vroegtijdige detectie;
- Het daadwerkelijk sanctioneren en invorderen.

In het Uitvoeringsplan zijn acties uiteengezet die horen bij de verschillende visie-elementen. Na vaststelling door de gemeenteraad is begonnen met de implementatie van de beleidsstukken. Ten tijde van het opstellen van het beleid in 2020 zijn er al veel acties uitgevoerd. Zo zijn consultants getraind en zijn er voorbereidende acties getroffen om een extra handhaver te werven.

B2. Beschrijving getroffen externe maatregelen

Elke getroffen maatregel wordt beschreven met de naam van de maatregel, een omschrijving van de maatregel en gevolgd door de antwoorden op elk van de volgende drie vragen t.a.v. die maatregel:

- a) Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
- b) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
- c) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?

De volgende externe maatregelen hebben wij getroffen om het tekort op het BUIG-budget te reduceren:

1. Implementatie Actieprogramma

Gebaseerd op het plan van aanpak dat adviesbureau BMC had opgesteld, is in het voorjaar van 2020 het Actieprogramma opgesteld. Dit actieprogramma komt voort uit het Plan van Aanpak dat BMC heeft opgeleverd en waarbij BMC zeven onderdelen heeft beschreven waarbinnen nadere uitwerking kon plaatsvinden. Relevant voor de besparingen op het bijstandsbudget zijn de onderdelen: control en monitoring, heroverweging inkoop, integrale handhaving en de versterking van de samenwerking met ons werkvoorzieningsschap Impact. In het Actieprogramma zijn de nadere uitwerkingen van de besparingen die deze maatregelen op zouden moeten leveren opgesteld. Hierbij is per maatregel aangegeven wat het resultaat moet zijn, wat de verwachte opbrengst in 2020 is en wat de verwachte opbrengst in een bandbreedte voor 2021 tot en met 2023 zou zijn. In november 2019 heeft de gemeenteraad van Kampen, mede op basis van deze input, de Programmabegroting 2020 vastgesteld. In 2020 is gewerkt aan de implementatie van het Actieprogramma door betere monitoring en control in de organisatie in te bedden, slimmere inkoop te realiseren, het implementeren van het vastgestelde nieuwe handhavingsbeleid en het versterken van de samenwerking met Impact.

2. Samenwerking met Movisie ter versterking van de samenwerking met ons werkvoorzieningsschap.

In het kader van het versterken van de samenwerking met Impact, ons werkvoorzieningsschap, hebben wij Movisie ingeschakeld om aan de hand van het Kwaliteitskompas onze gezamenlijk ambities, maatschappelijke resultaten en indicatoren te formuleren. Samen met Movisie hebben wij een basis gevormd om in samenspraak gedragen keuzes te maken en een gemeenschappelijke taal te ontwikkelen.

Onze samenwerking met Movisie heeft bijgedragen aan het versterken van onze samenwerking met ons werkvoorzieningsschap Impact.

3. Fundamenteel herontwerp van de aanpak rondom werk en re-integratie (d.m.v Leanent).

In 2020 is besloten tot een fundamenteel herontwerp van de aanpak rondom werk en re-integratie. We beogen daarbij de aanbevelingen van de commissie Regulering van Werk (commissie Borstlap) zoveel mogelijk te integreren. In het 2e kwartaal van 2020 is bestuurlijk besloten tot de komst van het nieuwe mobiliteitscentrum (Werkcafé) en de intensivering van de samenwerking met de Werkvoorziening, en in het 3e en 4e kwartaal zijn de voorbereidingen getroffen voor de aanpassingen in de rollen, werkprocessen en systemen. Dit doen wij door de hulp in te roepen van Leanent. Door hier aandacht aan te besteden, kunnen wij in de toekomst effectiever werken en zullen onze processen beter aansluiten bij dat wat nodig is in de praktijk.

4. Traject Visitatiecommissie VNG

De gemeente Kampen heeft in het najaar van 2020 hulp gevraagd aan de Visitatiecommissie om serieus grip te krijgen op de financiële huishouding in het sociaal domein en de onderliggende inhoudelijke bewegingen. De hulpvraag hebben we specifiek gericht op de uitvoering van de Participatiewet. Op het moment dat het traject startte, was Kampen de eerste gemeente waarbij de vraag specifiek gericht was op de Participatiewet.

Na een grondige intakeprocedure heeft de commissie besloten dat Kampen inderdaad tot de (selecte) groep gemeenten moest behoren waar ze een visitatietraject wilden uitvoeren. Er is in de maanden erna ambtelijk en bestuurlijk veel tijd en energie gestoken om samen met de commissie te komen tot de meest grondige analyse. We zijn blij met de aanbevelingen en pakken die voortvarend op.

De visitatiecommissie heeft een aantal aanbevelingen gegeven. De aanbevelingen van de Visitatiecommissie van de VNG waren kort samengevat dat:

- De opgaven van een sociale dienst (of een dienst Werk en Inkomen) breder zijn dan alleen het bevorderen van de participatie van mensen met structurele arbeidsbeperkingen. Hoe belangrijk dit laatste ook is, het doel van de Participatiewet is ruimer: ondersteuning bieden om economische zelfredzaamheid te bevorderen.
- De gemeente Kampen kan verbeteren in de uitwerking van beleid en de uitvoering op het integrale werkproces;
- Er verbetering kan plaatsvinden door meetbare doelen te stellen, voortgang daarop te monitoren, de effectiviteit te analyseren en daarbij het verband te leggen met de financiële kaders.
- Een integrale en richtinggevende visie voor de bredere doelgroep van de Participatiewet vast te stellen: de bevordering van economische zelfredzaamheid van alle doelgroepen.

Wij zijn vanwege het advies van de visitatiecommissie tot het inzicht gekomen dat het inderdaad noodzakelijk en betekenisvol is om op een aantal onderdelen te reflecteren: op het eigen functioneren, het integrale niveau van de dienst, de bijdragen daaraan van dienstonderdelen (poort, inkomen,

backoffice, handhaving, werk) en op het niveau van de individuele professionals. Wij bereiden ons voor op het nemen van maatregelen in 2021 om hieraan te werken.

5. Inzet op arbeidsmarktregio Zwolle en op Human Capital Agenda.

De gemeente Kampen heeft meer menskracht ingezet in de arbeidsmarktregio Zwolle (eigen staf en Impact-capaciteit). Hierbij wordt ingezet op werkgeversdienstverlening. Regionaal hebben wij intensief meegewerkt aan een crisisaanpak Corona. Hierdoor is er een regiodeal tot stand gekomen waar een preventieve werking voor ons klantenbestand vanuit ging in 2020. Hierdoor wordt de doorval van WW naar bijstand voorkomen. Daarnaast werken wij mee aan de Human Capital Agenda met ook het doel mensen zo lang mogelijk aan het werk te houden.

6. Aanschaf tool Frontin BUIG

De tool van Frontin BUIG die we in 2020 hebben aangeschaft verstrekte ons veel inzicht. Hierdoor weten we beter waardoor het tekort werd veroorzaakt op ons BUIG budget (zie ook onder A1). We zien dat het bijstandsbestand van de gemeente Kampen uit veel meer Pro/Vso jongeren bestaat en dat veel mensen een maatschappelijk fit traject volgen. Op dit moment vertalen wij de constatering naar concrete acties.

7. Uitvoeringskracht versterkt aan de hand van het werklandschap van de VNG

We hebben de uitvoeringskracht van het Team Werk versterkt door het werklandschap van de VNG in te voeren waarbij we specifiek de trajecten zichtbaar maken waarbij werk het einddoel is. Daar hebben we de organisatie ook op ingericht. Deze consultants houden zich met name bezig met de uitstroom naar werk van mensen die een korte afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Hier zoeken wij tevens de verbinding met onze inzet in de arbeidsregio Zwolle. We hebben in 2020 samen met de omliggende gemeente een publiek-private samenwerking tussen gemeenten en Randstad georganiseerd. We hebben daarmee toegang gekregen tot het brede netwerk van Randstad. Hierdoor zetten we ook meer in op parttime werk.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de *verdere* tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect. Ook wordt aangegeven hoe het effect van de maatregelen zal worden gemonitord.

C1. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

Beoogd effect van interne maatregel 1, Uitstroom bevorderen:

Een van de maatregelen die we hebben genomen in 2020 is dat we de uitstroom wilden bevorderen door de samenwerking met ons werkvoorzieningsschap te vergroten. Dit is een maatregel die voortvloeit

uit het actieprogramma dat in 2019 is vastgesteld. In het Actieprogramma is een rendement genoemd van € 250.000 in 2021.

Beoogd effect van interne maatregel 2, Instroom beperken

Door Pro/Vso jongeren meer te ondersteunen verwachten wij dat wij meer Pro/Vso jongeren kunnen begeleiden naar ofwel nadere scholing ofwel een plaats in de maatschappij.

De maatregelen om de instroom in de bijstand te beperken zijn onderdeel geworden van het reguliere beleid. Hiervan verwachten wij grotere effecten in 2021 dan wij in 2020 hebben gezien. In 2020 hebben we wel veel hinder ondervonden van corona. Werkgevers kwamen in de knel en concentreerden zich (terecht) op het overleefden van hun onderneming. Ze investeerden weinig in nieuwe stageplaatsen, nieuwe begeleiding of nieuwe arbeidsovereenkomsten met jongeren.

Beoogd effect van interne maatregel 3, monitoring en control

Het doel van control en monitoring is om inhoudelijke resultaten op het thema participatie te kunnen volgen, sturen en beheersen, zowel in operationele, beleidsmatige als financiële zin. De maatregelen die geformuleerd zijn voor control en monitoring leveren niet direct financiële winst op, maar wel indirect. Door meer inzicht in data, kunnen er betere inhoudelijke en financiële prognoses worden gemaakt, waardoor er sneller geacteed kan worden wanneer resultaten uit de pas lopen. Control en monitoring is een essentiële randvoorwaarde voor alle onderdelen van het actieprogramma.

Beoogd effect van interne maatregel 4, tegengaan zorgtoerisme in Kampen

Het beoogd effect van het tegengaan van zorgtoerisme is dat kwetsbare jongeren minder vaak naar Kampen verhuizen om daar hulp te krijgen en op die manier in een kwetsbare situatie terecht komen waarbij zij niet de juiste hulp krijgen.

Beoogd effect van interne maatregel 5, versterken integrale handhaving sociaal domein

Het beoogd effect van het versterken van integrale handhaving is een maatregel uit het Actieprogramma. De taakstelling op integrale handhaving beoogt € 150.000 in 2021 en wordt gerealiseerd door implementatie van het beleids- en uitvoeringsplan Integraal handhaven sociaal domein dat in november 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Beoogd effect van externe maatregel 1: Implementatie Actieprogramma

Het beoogd effect van de Implementatie van het actieprogramma bedraagt in totaal € 400.000. De opbrengst voor de maatregel 'Integrale Handhaving' is begroot op € 150.000. De opbrengst voor de maatregel 'Versterking samenwerking Impact' is begroot op €250.000.

Beoogd effect van externe maatregel 2 en 3: Inschakelen Movisie en in de toekomst Leanent

Met de door Movisie aangereikte methodieken om gezamenlijke ambities, maatschappelijke resultaten en indicatoren te formuleren ontstaat meer focus en inzicht, kunnen wij effectiever handelen en beter aansluiten bij de behoeften van de inwoners. Dit draagt naar verwachting bij aan hogere mate van participatie van inwoners.

Beoogd effect van externe maatregel 4:

Door adviezen van de visitatiecommissie op te volgen zullen wij beter in staat zijn om ons beleid te vertalen naar de uitvoering en de werkprocessen. Door meetbare doelen te stellen kan beter gestuurd worden op de te behalen resultaten in de uitvoering.

Beoogd effect van externe maatregel 5:

Door intensief in te zetten in de arbeidsmarktregio Zwolle hebben wij ingezet op preventie. Inwoners van Kampen kunnen mede door de regiodeal, waarbij om-, her-, en bijscholing een van de mogelijkheden is, blijven werken in een reguliere baan. Hierdoor voorkomen wij dat inwoners niet meer in het bestaansminimum kunnen voorzien en daarna afhankelijk worden van ondersteuning door de gemeente.

Beoogd effect van externe maatregel 6:

Het effect van de aanschaf van de tool Frontin Buig is dat we beter kunnen monitoren hoe Kampen presteert, ook in verhouding tot andere gemeenten. Daarnaast geeft de Frontin Buig tool ons inzicht in (afwijkingen ten opzichte van) het objectieve rekenmodel, door betere prognoses te maken ten aanzien van de BUIG-gelden. We kunnen hierdoor beter zien waar nog aandacht nodig is.

Beoogd effect van externe maatregel 7:

Door de uitvoeringskracht van de ambtelijke organisatie te versterken kunnen wij meer inwoners beter ondersteunen om naar vermogen te participeren. Bij voorkeur via (parttime) betaalde arbeid en anders via een andere prestatie.

C2. De wijze waarop het effect van de maatregelen wordt gemonitord.

Door periodieke rapportages, zoals de kwartaalrapportages, maken we zichtbaar welke resultaten we bereiken. We signaleren afwijkingen eerder en kunnen sneller bijsturen. Door de komst van de businesscontroller borgen we de structurele monitoring van en sturing op de financiën en investeren we in medewerkers in hun rol van budgetbeheerder en budgethouder.

Van alle acties is de gemeenteraad gedurende 2020 op de hoogte gesteld via de kwartaalrapportages en de bestuursrapportages. We hebben de gemeenteraad daarbij expliciet meegenomen in de stand van zaken en de maatregelen van het Actieprogramma.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekeningen zijn gezet.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Kampen verklaart dat het voor 15 augustus 2021 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

Datum: _____ 1 juni 2021 _____

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar: _____ drs. N.J. Middelbos _____

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar: _____ drs. mr. B. Koelewijn _____

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben.

Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2021.

De gemeenteraad van de gemeente Kampen stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekeningen zijn gezet.

Datum: ____1 juli 2021____

Ondertekening

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar: _drs. mr. B. Koelewijn_____

De griffier,

Naam van de ondertekenaar: ____drs. H.A. van der Meulen_____

Toelichting op het aanvraagformulier bij het uitgebreide verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's met de vragen en ondertekening aanpast.

U vindt in deze toelichting

- Hoe verloopt de aanvraagprocedure?
- Waarom zijn er twee versies van dit formulier?
- Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?
- Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?
- Toelichting per vraag
- Wet- en regelgeving, relatie met Sisa verantwoording
- Ondersteuning vanuit Divosa
- Toelichting op begrip 'externe maatregel' en voorbeeld van goede beantwoording

Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de vangnetuitkering.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2020 dient uiterlijk op 15 augustus 2021 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken, die na 15 augustus 2021 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2018 als over 2019 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2018 en/of over 2019 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

De tool op de website ondersteunt u bij het aanvraagproces: "[Tool toegang, berekening en keuze formulier vangnetuitkering Participatiewet](#)"

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. Om te verduidelijken wat de commissie van u verwacht, staan er verschillende tussenkopjes. U kunt eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor zijn instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadsbesluit.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat betekent dat het naar het oordeel van de commissie niet nodig zou moeten zijn om een extern bureau te betrekken bij het invullen van het aanvraagformulier. . Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina 'beoordeling en advisering' over de VU 2020 wordt een en ander verder toegelicht.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag A, B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven (**onderdeel A1** Hieronder wordt verstaan: 'een analyse van de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.' Deze analyse dient specifiek in te gaan op de situatie in de eigen gemeente of de eigen arbeidsmarktregio. De analyse dient cijfermatig te worden onderbouwd, zodat duidelijk is op basis waarvan de conclusies over de oorzaken worden getrokken, , anders wordt niet voldaan aan het vereiste.

Daardoor krijgt de gemeenteraad voldoende inzicht in de analyse, waardoor het voor de gemeenteraad transparant wordt gemaakt waarop de verklaring van het college is gebaseerd. Daarnaast geeft de analyse andere gemeenten inzicht in de oorzaken van het tekort en de inspanningen van de gemeente om dit tekort te beperken. Navolgbaarheid is van belang met het oog op de onderlinge solidariteit tussen gemeenten en deze kan andere gemeenten ook helpen om lering uit te trekken.

Geef bij **onderdeel A2** een analyse van het effect van maatregelen die zijn getroffen in voorgaande jaren.

Geef bij **onderdeel A3** een korte algemene beschrijving van de gehanteerde bronnen die bij de analyse (A1) zijn gebruikt. Onder bronnen kan worden verstaan: gemeentelijke gegevens en analyses; gemeentelijke beleidsdocumenten waarin analyses zijn opgenomen; benchmarks van de gemeente in relatie tot andere gemeenten; de informatie en analyse uit de SEO-tool gebaseerd op de informatie uit het verdeelmodel; UWV-rapportages; onderzoeksrapporten et cetera.

Het is nadrukkelijk de bedoeling om deze beschrijving op hoofdlijnen te houden. Het is dus niet wenselijk of noodzakelijk om per oorzaak of maatregel de gehanteerde bronnen aan te geven.

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat opnieuw een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool Participatiewet 2020⁴ en/of de Benchmark van Divosa⁵.
- U kunt nagaan wat de eventuele gevolgen van de Coronacrisis zijn en wat dit betekent voor de verschillende oorzaken van het tekort, zoals deze worden beschreven in de analyse.

⁴ <https://www.rijksverheid.nl/documenten/publicaties/2019/10/21/rekentool-participatiewet-2020>

⁵ www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

Onderdeel B

Inleiding

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan de verdere reductie van het tekort.

Bij onderdeel A2 is een analyse gegeven van de bijdrage van de maatregelen in voorgaande jaren aan de reductie van het tekort.

Bij B worden de uitkomsten van deze analyse expliciet meegenomen en vertaald naar de maatregelen. Dat houdt in dat als blijkt dat het effect van sommige maatregelen (sterk) achterblijft bij het verwachte effect, dat de betreffende maatregelen dan niet terugkomen in de maatregelen voor dit jaar. Andersom als er sprake is van een grote bijdrage van bepaalde maatregelen, ligt het voor de hand deze maatregelen, waar nodig en mogelijk, te intensiveren. Het is de bedoeling om dit onderdeel op hoofdlijnen te beschrijven en alleen waar nodig en mogelijk van gedetailleerde informatie te voorzien.

Onderdeel B bestaat uit 2 onderdelen:

- B1. Beschrijf de getroffen interne maatregelen onder B1.
Onder interne maatregelen worden alle getroffen maatregelen verstaan die niet tot stand zijn gekomen door externe consultatie, maar door de gemeente zelf.
- B2. Beschrijf de getroffen externe maatregelen, waarbij ook wordt beschreven hoe de consultatie van de externe partij of externe 'schriftelijke' informatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'getroffen externe maatregelen'.

Wat wordt verwacht van de beschrijving van de getroffen externe maatregelen?

Van het college wordt verwacht duidelijk te beschrijven hoe externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen. Hieruit moet blijken dat het college actief externe consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel en hoe dit heeft geleid tot het treffen van de externe maatregel(en) voorafgaand aan het moment van indiening door het college.

Beschrijving getroffen externe maatregelen

Per getroffen maatregel dient eerst de naam en de omschrijving van de maatregel te worden gegeven, gevolgd door de antwoorden op de volgende drie vragen:

- a) Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
- b) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
- c) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?

Alle drie de vragen dienen te zijn beantwoord, zodat een duidelijk inzicht wordt geboden dat hier sprake is van 'externe maatregel(en)'. Onderaan dit formulier staat in de **bijlage** een verdere toelichting op deze vragen en een voorbeeld van een duidelijke beschrijving.

Suggesties bij de beantwoording van B

- U kunt waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen aangeven.
- U kunt bij de getroffen maatregelen aangeven welke overwegingen hebben geleid tot het treffen van deze maatregelen en welke bronnen bij die afwegingen zijn gebruikt.
- U kunt bij het antwoord aangeven of gebruik gemaakt is van de volgende tool(s):
 - de [rekentool SEO](#)
 - de benchmark Divosa
 - de tool "informatie over eerdere aanvragen", te vinden via de gelijknamige pagina "[informatie over eerdere aanvragen](#)". Met deze tool kunnen aan de hand van kenmerken van gemeenten (grootteklasse, omvang tekort en arbeidsmarktregio) vergelijkbare gemeenten worden gevonden, waarbij direct zichtbaar wordt welke maatregelen deze gemeenten hebben getroffen. Dit kan nuttig zijn bij het oriënteren op de externe maatregelen.
- U kunt in uw antwoord bij voorkeur onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een extra bijdrage levert. In het geval van externe maatregelen dient ook sprake te zijn van externe consultatie.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten met de andere onderdelen in het sociale domein benoemen.
- U kunt nagaan wat de eventuele gevolgen van de Coronacrisis zijn, welke maatregelen de gemeente om die reden extra heeft getroffen.

Onderdeel C

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect (C1).

Ook wordt aangegeven op welke wijze het effect van de maatregelen zal worden gemonitord (C2).

Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage aan* de reductie van het tekort.

In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college

inzichtelijk maakt dat het maatregelen heeft getroffen waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren. Verder reduceren kan ook worden geïnterpreteerd als maatregelen die een reducerend effect hebben op de stijging van de uitgaven. Dus wordt hier verwacht om inzichtelijk te maken dat maatregelen zijn getroffen waarmee het college verwacht/beoogt de eerdere bijdrage aan de neerwaartse trend te vervolgen.

De beschrijving van de effecten van maatregel kan per maatregel of per groep van maatregelen worden beschreven, afhankelijk van de beschikbare informatie en de aard van de maatregel.

Bij voorkeur worden de effecten kwantitatief beschreven als hiervoor de informatie beschikbaar is.

Indien het niet mogelijk is om de effecten te kwantificeren, volstaat het kwalificeren van de effecten.

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate waarin de maatregelen een bijdrage leveren aan het reduceren van het tekort en geeft ook geen oordeel over de mate van tekortreductie. De commissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag C. Het college geeft vervolgens aan op welke wijze de effecten worden gemonitord. Aan de wijze van monitoring worden geen verdere eisen aan gesteld. Het is dus aan het college en de gemeenteraad hoe de monitoring precies wordt ingericht. De enige eis is dat de wijze van monitoring beschreven wordt onder vraag C2.

Onder monitoring wordt verstaan het volgen van de resultaten van de getroffen maatregelen in relatie tot de verwachte opbrengsten, zodat op grond van deze informatie bijstelling van het beleid en de uitvoering van maatregelen mogelijk is. De monitoring kan fijnmazig per maatregel of per totaalpakket van maatregelen worden uitgevoerd.

De monitoring kan specifiek gericht zijn op het domein van de Participatiewet of de andere onderdelen van het sociaal domein. Ook kan dit onderdeel uitmaken van een reguliere maand- of kwartaalrapportage. De monitorinformatie kan vervolgens worden gebruikt om de gemeenteraad te informeren en ook kan deze informatie worden gebruikt bij een analyse van het volgend jaar (zie vraag A1).

Het is aan het college en de gemeenteraad om de wijze van monitoring te bepalen die het beste aansluit bij het kunnen volgen van de uitgavenontwikkeling en zo een bijdrage levert aan de tekortreductie.

Suggesties bij de beantwoording van C

- Geef inzicht in de redenering op basis waarvan het college verwacht dat het tekort verder reduceert met de onder B genoemde maatregelen.
- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.

- U kunt nagaan wat de eventuele gevolgen van de Coronacrisis zijn, welke maatregelen de gemeente om die reden extra heeft getroffen en welk effect hiermee wordt beoogd.

Wet- en regelgeving en ondersteuning

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast wordt de Benchmark door Divosa ondersteund en heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.

Ook heeft Divosa bijgedragen aan het beschikbaar komen van een tool waarin de aanvragen van de afgelopen drie jaar zijn verwerkt. De tool en aanvragen worden per VU-jaar op de website van de Toetsingscommissie gepubliceerd. Zie hiervoor de rubriek: informatie over eerdere aanvragen.

Bijlage: Toelichting op externe maatregel

Een voorbeeld⁶ van een duidelijke beschrijving is:

Maatregel 1. Bevorderen ondernemerschap

- A) De externe bronnen voor deze maatregel zijn geweest:
- a. Een rapport van Radar Advies: Werkzame bestanddelen van parttime ondernemen, dec 2019
 - b. Achterbanraadpleging ZZP Nederland, mei 2020
 - c. Divosa, innoveren van het BBZ, november 2020
- B) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe bron?
Het inzicht dat investeren in begeleiding van en naar zelfstandig ondernemerschap bijdraagt aan het verkleinen van het bijstandstekort.
- C) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?
De maatregel die getroffen is om meer capaciteit beschikbaar te stellen. Hiermee kunnen naar schatting 45 bijstandsgerechtigden extra naar zelfstandige ondernemerschap worden begeleid en wordt tevens in 20 gevallen vroegtijdige beëindiging van zelfstandig ondernemerschap zoveel mogelijk voorkomen.

Toelichting op de drie vragen.

1. *Wat wordt verstaan onder een externe bron(nen): externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?*

Een externe partij is een persoon of organisatie buiten de grenzen van de gemeente.

- o Een veelgestelde vraag is of in geval van een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) de consultatie als extern wordt aangemerkt. Het antwoord hierop is, dat in geval van een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) er sprake is van een gemeenschappelijk beleid en uitvoering voor alle aangesloten gemeenten. Dat betekent dat consultatie van gemeenten die onderdeel uitmaken van een gemeenschappelijke regeling niet als extern wordt gezien.
- o Dit ligt anders voor een SW-bedrijf omdat hier ook sprake kan zijn van privatisering, waardoor verantwoordelijkheden en bevoegdheden anders kunnen worden belegd. Om die reden wordt consultatie van het SW-bedrijf wel gezien als externe consultatie.
- o Onder externe 'schriftelijke' informatie wordt alle informatie verstaan die vastgelegd is in een document of een digitale drager (website, bestand etc.) en voortkomt uit een bron buiten de grenzen van de eigen gemeente respectievelijk ISD of RSD. Deze externe informatie dient dan wel ook informatie te bevatten over het effect en de aanpak van deze maatregel. Anders is raadpleging van de partij van wie de informatie komt noodzakelijk.

⁶ Dit voorbeeld is genomen uit een aanvraag VU 2018, met de daarbij behorende data.

2. *Wat heeft de externe consultatie opgeleverd?*

Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?

Hier wordt beschreven welk inzicht door consultatie van die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie is gekregen bij de gemeente, dat geleid heeft tot het treffen van de externe maatregel?

o *Wat wordt verstaan onder consultatie van een externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?*

Onder consultatie wordt verstaan het raadplegen van een externe bron (partij of 'schriftelijke' informatie) buiten de gemeente respectievelijk ISD of RSD. Dat kan het raadplegen van een externe partij zijn, maar het kan ook het raadplegen van externe 'schriftelijke' informatie zijn, mits deze ook informatie over de toepasbaarheid (effect, uitvoerbaarheid en aanpak etc.) omvat, anders is het inwinnen van advies bij de betreffende gemeente noodzakelijk.

Voorbeelden van externe consultatie zijn onder andere:

- *gebruik maken van goed werkende maatregelen van andere gemeenten;*
- *gebruik maken van beleidsplannen e.d. van gemeenten en op basis daarvan inwinnen van advies over deze maatregelen (zoals werkwijze, uitvoering en effect etc.);*
- *inwinnen van advies bij andere gemeenten;*
- *gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, bijeenkomst van Divosa;*
- *gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking Divosa;*
- *gebruik maken van de signalen op basis van de SEO-tool;*
- *gebruik maken van de publicatie van aanvragen van eerdere jaren en de betreffende tools op de website van de toetsingscommissie en op basis daarvan inwinnen van een advies over deze maatregelen (zoals werkwijze, uitvoering en effect etc.);*
- *advies van een extern adviesbureau voor het nemen van extra maatregelen;*
- *onder voorwaarden kunnen samenwerking met en uitvoering door een externe partij ook onder externe consultatie vallen. Dat is alleen het geval indien de consultatie duidelijk is beschreven en deze vervolgens leidt tot een maatregel, zie ook onder punt 3 externe maatregel.*

Het inschakelen van een externe voor het opstellen van de aanvraag, is géén externe maatregel.

In geval van consultatie van een groep van externen, bijvoorbeeld bij het voorleggen van een beleidsplan, volstaat het aangeven van de betrokken externen en de uit deze groepsconsultatie opgedane inzichten en tot welke (groep van) maatregelen dit heeft geleid.

3. *Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze 'consultatie'?*

Dit is een beschrijving van een getroffen externe maatregel.

Hierna volgen nog enkele toelichtingen over de externe maatregel (n.a.v. veelgestelde vragen):

- Wat wordt verstaan onder een *maatregel*?
 - Onder een maatregel wordt verstaan: een besluit over hoe iets wordt opgelost of veranderd.
- Met 'externe' maatregel wordt bedoeld: een maatregel die is getroffen naar aanleiding van externe consultatie.

Onder voorwaarden gelden de volgende externe maatregelen ook:

- Het samenwerken met een externe partij voldoet als 'externe maatregel' mits binnen deze samenwerking consultatie heeft plaatsgevonden. Beschrijf duidelijk op welke wijze de consultatie in deze samenwerking heeft geleid tot de getroffen maatregel.
- Het uitvoeren van een maatregel door een externe partij voldoet pas als 'externe maatregel' indien deze maatregel is getroffen naar aanleiding van consultatie van een externe partij (dat kan de uitvoerende partij zijn). Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.
- Wat wordt verstaan onder een *getroffen* externe maatregel?
 - Dit is een externe maatregel die voor het tijdstip van indiening van de aanvraag door het college, de gemandateerde directeur en/of de wethouder is getroffen.
 - Onder het treffen van een maatregel wordt verstaan dat het besluit is genomen en waarvan de uitvoering in gang is gezet.
- *Moet het steeds een nieuwe (aanvullende) maatregel zijn?*

Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of het, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.

Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.

In alle gevallen dient het college externe maatregelen te nemen. Dat kunnen ook, afhankelijk van de hiervoor genoemde afweging, bestaande maatregelen zijn, die in hun effect meerjarig doorlopen. Om die reden staat "aanvullende" tussen haakjes.
- *Hoeveel getroffen externe maatregelen zijn vereist?*

Het is aan het lokaal bestuur om te bepalen hoeveel maatregelen moeten worden getroffen om het tekort verder te reduceren. Dat houdt in dat de toetsingscommissie nagaat of één dan wel meerdere externe maatregel zijn getroffen. Het is aan het college en de gemeenteraad om na te gaan of en te beschrijven dat de getroffen maatregelen tezamen het tekort verder reduceren (zie onderdeel effecten).